

HALÁLBÜNTETÉS – CSAK AZ TUDJA, MIT JELENT, AKI ÁTÉLT, KIHIRDETETT ILYET

Az állam ne öljön!

Senki nem tudja rajta kívül, mit érez a bíró, amikor kimondja, az ítélet: halál. Dr. Nagy Zoltán nyugalmazott büntetőbíró életében egyszer tette ezt meg. Csaknem harminc év telt el, s ő mindenre emlékezik.

GYŐR-MOSON-SOPRON
SUDÁR ÁGNES

A nyolcvanas évek közepén a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróságon dr. Nagy Zoltán tanácsa brutális gyilkosságot tárgyal, első fokon.

– Magyarországon a halálbüntetés jogosságát akkor senki sem kérdőjelezte meg – kezdi hosszú monológját. – A bíró arra tett, és most is arra tesz esküt, hogy betartja a törvényeket. És ami legalább ennyire fontos: nem válogat! Olyan nincs, hogy valamely törvényi passzussal egyetért, s azt alkalmazza, mással meg nem, s azt elhagyja.

BRUTÁLIS GYILKOSSÁG

Az ügyben egy agglégény volt a vádlott, a faluban kocsmától-teléként emlegették. Kinézett magának egy fiatal asszonyt, akinek férje, két gyermeke volt. Az asszony kerülte a közlekedését, de egy búcsúban nem lehet, nem illik visszautasítani a táncra való felkérést. Ő megtette. A vádlott ezt zokon vette. Mi az, hogy őt visszautasítják?! Mérhéttelen harag és gyűlölet alakult ki benne, ehhez a jellemtorzuláshoz nyilván az alkoholiszusa is hozzáért. Elhatározta, hogy rettenetes bosszút áll az asszonyon és a férjén is.

Egy éjjel késsel megjelent a kertben, a zajokra kijött a férj, akit azonnal szíven szúrt. Ezt

követően pedig az anyával is végzett, mintegy negyven kés-szúrással. A kicsi gyerekek közben a házban voltak, mit sem sejtettek arról, mi történik. Amikor a szülők nem jöttek vissza a házba, átmentek a szomszédba, de szerencsére nem vettek észre, hogy mi történt. A felnőtt szomszédok hajnalban találták meg a holttesteket.

Mindez olyan szörnyű, borzalmas dolog, hogy akkor és ott kimondtam magamban: ezt nem szabad többé megcsinálni.

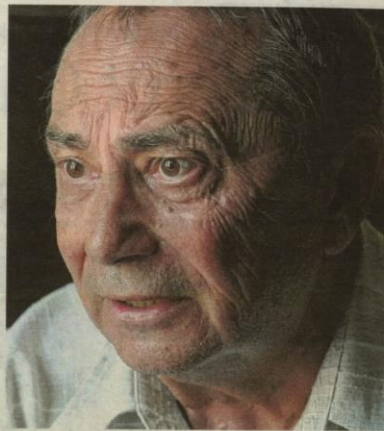
Dr. Nagy Zoltán

A tárgyalás során a gyerekeket is meg kellett hallgatnom. A nagyszülőkhöz vonultunk ki, s én megkérdeztem, tudják-e, mi történt az anyukájukkal és az apukájukkal. Tudják, hisz kijárnak a temetőbe – hangzott el a válasz. De a legkisebb, aki talán még iskolás sem volt akkor, annyit tett hozzá: „De mikor jönnek haza...?” Az ilyet nem lehet elfelejteni.

A tárgyalás során nyilvánvalóvá vált, hogy milyen irányba haladunk. Ténybelileg és jogilag könnyű esetnek minősült. Nem volt kétséges az elkövető személye, a gyilkosság módja. Az előre kiterveltség

BRÜSSZELBEN TÁRGYALJÁK

Csütörtök délután fél óttól fél hatig folytat vitát az Európai Parlament állampolgári jogokkal, bel- és igazságügyi kérdésekkel foglalkozó bizottsága arról, milyen következményekkel járhatna, ha valamely tagállam a halálbüntetés újratelepítéséről döntene. A kérdés annak nyomán merült fel az EP-ben, hogy Orbán Viktor április 21-i pécsi látogatásán a kaposvári dohánybolti gyilkossággal kapcsolatos kérdésre válaszolva a halálbüntetés „napirenden tartása” mellett foglalt állást.

Dr. Nagy Zoltán nyugalmazott büntetőbíró FOTÓ: H. B. E.

egyértelmű volt, az is, hogy több emberen elkövetett gyilkosságról van szó. A különös kegyetlenség is megállt. Az aljas indokot szintén megállapítottuk, hiszen pusztán azért kellett meghalnia a kétgyermekes anyának, mert elutasította az „udvarlóját”. Abban az időben, ha több súlyosbító körülmény is megállt, a törvény lehetővé – de nem kötelezővé – tette a halálbüntetés kiszabását. Ebben az esetben a beszámíthatóság volt a kulcskérdés számomra. Megvizsgálták az embert, beszámítható volt.

Egy dolog maradt: tudom-e alkalmazni a törvényi passzuszot? Ez nem kicsi lelki teher. Megfogadtam, hogy ha ez az ember szembe tud nézni azzal, amit csinált; a saját tette sulya alatt képes megtörni, akkor az lesz az ő büntetése. Az életét így kell meghagyni. De nem engedte. Mert azon kívül, hogy saját magát sajnálta, a fogát fájlalta, a börtönkiszót panaszolta, semmivel nem foglalkozott.

FAARCCAL FOGADTA

Kifejezetten figyeltem az arcát, amikor ítéletet hirdettem. Ha láttak már faarcot, akkor az övé olyan volt. Ezt a pillanatot a vádlottnál sokkal jobban megcsinálta a bíró. De egy szót kimondani, ami ráadásul nem végleges, hisz még több fórumon megvizsgálják, semmi ahhoz képest, ami a végrehajtás közben vár a törvény szolgáira...

Minden fokot megjárta az

ügy. Maradt a halálos ítélet. Az akkori törvény szerint a végrehajtás az elsőfokú bíró feladata, az pedig én voltam. A kegyelmi kérvény elutasítását a börtönben hirdetem ki, s azt is én mondtam ki, hogy másnap kivégzik a gyilkost. Az egykoron faarcú ember összeomlott. Artikulálatlanul üvöltött, gesztikulált, nem lehetett érteni, mit mond. Elmeorvos vizsgálta meg, még egyszer, utóljára.

Másnap reggel mentünk a végrehajtásra. Egy ütött-kopott asztalt tettek ki egy nagy hodályban. Behozták a férfit, aki ellenkezett. A karjánál emelték fel, rúgkapált. Az utolsó kívánságát teljesítették előtte: az édesanyjával beszélhetett, valamit ételt is kért. Még egyszer ki kellett hirdetnem az összes határozatot, de az ismételt ordítástól alig hallottam a saját hangomat. „Az ítéletet hajtsák végre” – ezt az utasítást kellett adnom. Megtörtént. Felakasztották. Utána még tizenöt percig, síri csendben, a teremben vártuk az orvosi vizsgálat eredményét, hogy valóban meghalt.

AZ ÁLLAM NEM ÖLHET

Mindez olyan szörnyű, borzalmas dolog, hogy akkor és ott kimondtam magamban: ezt nem szabad többé megcsinálni. Az államnak szólt a gondolatom, s én csak reménykedhettem abban, hogy nem lesz részem hasonlóban. Nem az eset miatt. Az egyértelmű volt. De az állam nem ölhet. Akkor sem. Most sem.